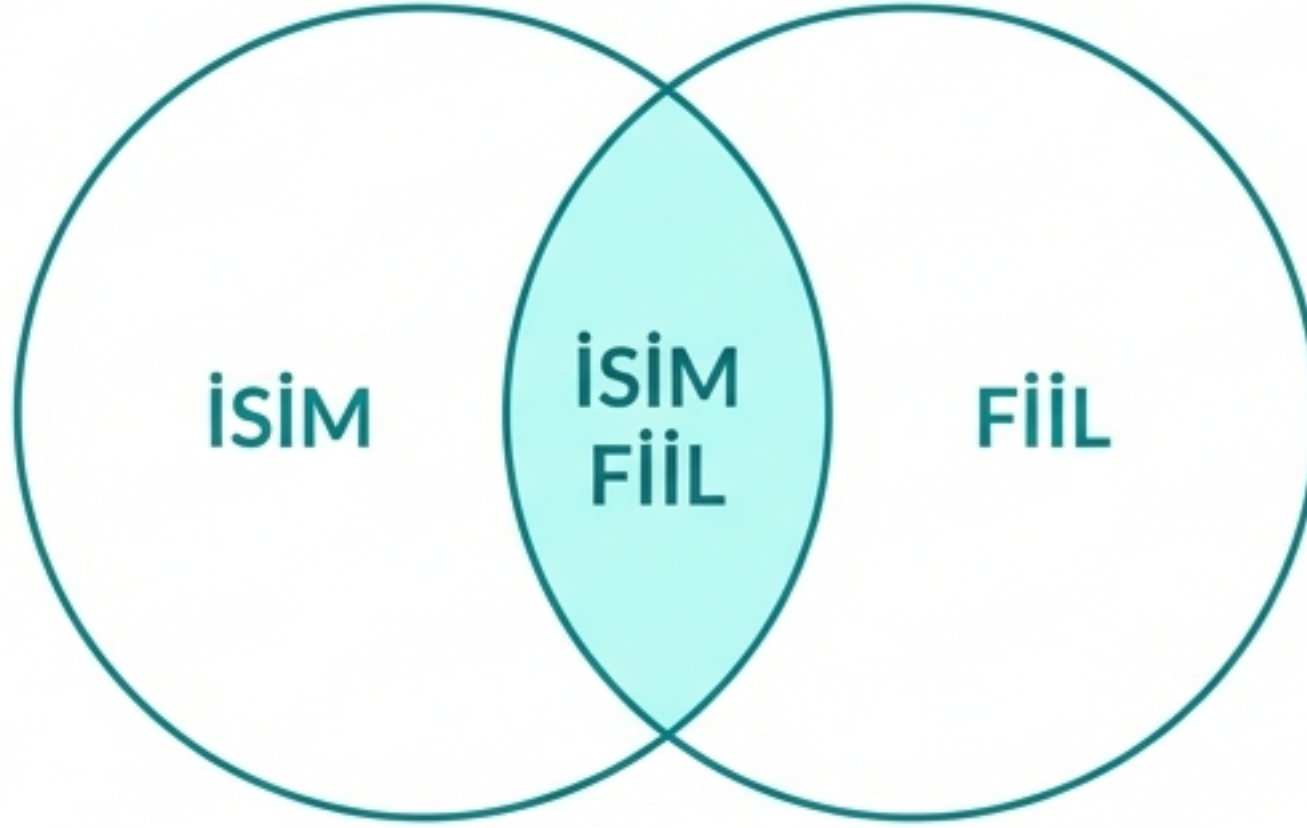

İsim Fiiller

أَسْمَاءُ الْأَفْعَالِ

İsim Görünümlü, Fiil Gücünde Kelimeler.

İsim Fiil Nedir?

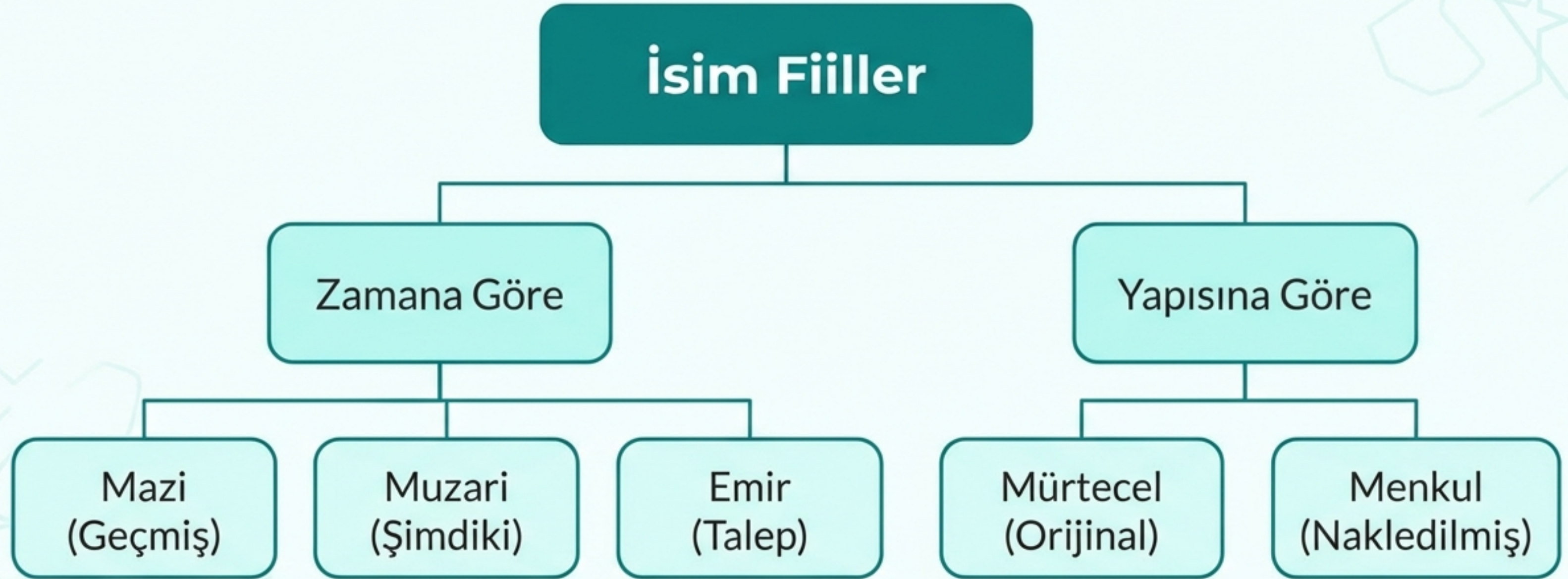

Kaide: İsim fiiller; manası, zamanı ve ameli (etkisi) bakımından fiil gibi olan; ancak fiil alametlerini kabul etmeyen kelimelerdir.

القَاعِدَةُ: أَسْمَاءُ الْأَفْعَالِ؛ هِيَ كَلِمَاتٌ كَالْفِعْلِ فِي الْمَعْنَى وَالزَّمَنِ وَالْعَمَلِ (التَّأثيرِ)، وَلَكِنَّهَا لَا تَقْبَلُ عَلَامَاتِ الْفِعْلِ.

- **Görünüő:** İsim gibidir (*Harf-i cer, tenvin alabilir*).
- **İşlev:** Fiil gibidir (*Fail, meful alır, zaman bildirir*).
- **Fark:** Fiil çekim eklerini kabul etmez.

Konu Haritası: Sınıflandırma

Sunum boyunca bu sınıflandırmayı adım adım inceleyeceğiz.

1. Zamana Göre: Mazi İsim Fiiller

Geçmiş zaman manası taşıyan, az kullanılan kelimeler.

هَيْهَاتَ

هَيْهَاتَ = بَعْدَ (Ba'ude) = Uzak Oldu

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ

“Size vaad edilenler ne kadar da uzak!” (Mü'minun: 36)

2. Zamana Göre: Muzari İsim Fiiller

Şimdiki zamanı ve anlık duyguyu ifade eder.

أَفْ

Anlamı: Canım sıkılıyor / Öf (Atadajjaru)

فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفْ

‘Onlara ‘öf’ bile deme.’ (İsra: 23)

Diğer Örnekler

- آهِ (Âhi) = Acı çekiyorum
- وَى (Vey) = Şaşıyorum

3. Zamana Göre: Emir İsim Fiiller (Bölüm 1)

Talep ve emir bildiren en yaygın grup.

صَـ

Sus! (Uskut)

Seni ilgilendirmeyen konularda sus.

أَمِئِنْ

Kabul et / Cevap ver (İstecib)

Duaların sonunda kullanılır.

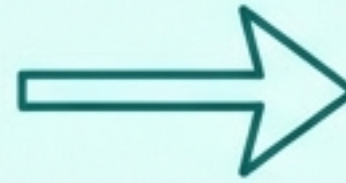
3. Zamana Göre: Emir - Hareket Bildirenler

هَيَّا

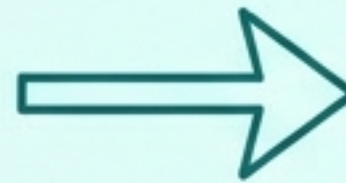
Acele et / Gel (Esri').
Örnek: Haydi okula!

هَيَّيْ

Yönel / Gel (Aqbil).
Örnek: Hayye ale's-salah.

هَلُمَّ

Gel / Getir (Te'âle).
Örnek: Helümme ileyna.

1. Yapısına Göre: Mürtecel (Orijinal)

Kaide: Dilde ilk konulduğu andan itibaren 'isim fil' olarak kullanılan kelimelerdir. Başka bir kelime türünden transfer edilmemişlerdir.

Doğuştan İsim Fiiller

هَيَّاهَاتَ (Heyhâte) – Mazi

أُفَّءَ (Üffin) – Muzari

صَهْ (Sah) – Emir

2. Yapısına Göre: Menkul (Nakledilmiş)

Car-Mecrur (Harf-i Cer) Kökenliler

Harf-i Cer + İsim

İsim Fiil (Emir)

عَلَيْكَ

Asıl: Senin üzerine –> İsim Fiil: Yapış / Lazım ol (İlzem)
عَلَيْكَ نَفْسَكَ (Kendine bak).

إِلَيْكَ

İsim Fiil: Uzaklaş / Geri dur (Tenehha)
إِلَيْكَ عَنِّي (Benden uzak dur).

2. Yapısına Göre: Menkul (Nakledilmiş)

Zarf (Mekan/Zaman) Kökenliler

دُونَكَ

(Dûneke) - Al / Tut (Huz)

→ Dûneke el-kitabe (Kitabı al) / دُونَكَ الْكِتَابَ.

مَكَانَكَ

(Mekâneke) - Dur /
Kimıldama (Usbut)

Mekâneke! (Yerinde dur!) / مَكَانَكَ!

Field Guide

2. Yapısına Göre: Menkul (Nakledilmiş)

Masdar Kökenliler

رُوِيَ

Aslen masdar iken emir manasına gelir.
Mühlet ver / Yavaş ol (Emhil).

رُوِيَ أَخَاكَ

Kardeşine mühlet ver / yavaş davran.

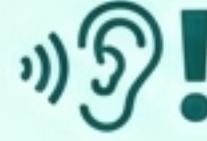
Kıyasi Siyga: Standart Türetme Kuralı

Her 3 harfli fiilden üretilebilir.

$$\left[\text{3 Harfli Fiil} \right] + \left[\text{فَعَالٍ Vezni} \right] = \text{İsim Fiil}$$

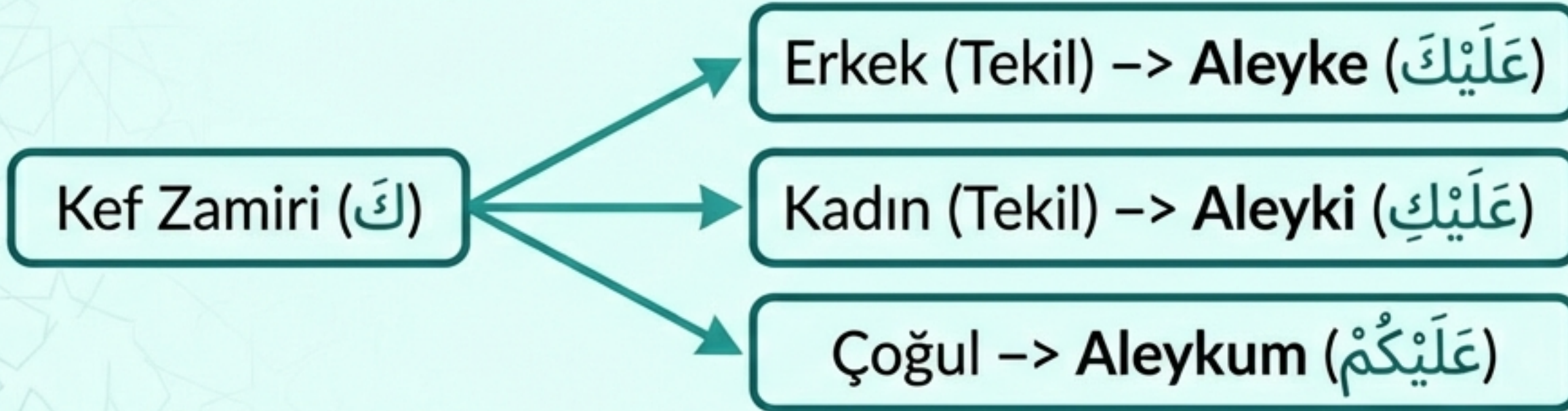
Fiil (Kök)	İsim Fiil (Fe'âli)	Anlamı
نَزَلَ (İndi)	نَزَالٍ (Nezâli)	İn!
سَمِعَ (Duydu)	سَمَاعٍ (Semâ'i)	Duy / Dinle!
حَذَرَ (Sakındı)	حَذَارٍ (Hazâri)	Sakın!

Önemli Uyarı: Hitap Zamiri (Kaf)

Genel Kural: İsim fiiller tekil, çoğul, eril veya dişil için değişmez.
(Örn: Herkese 'Sah' denir).

İSTİSNA: Sonunda 'Kef' (كَ) zamiri varsa muhataba göre değişir.

Dûneke el-Kitabe (Erkek) / Dûneki el-Kitabe (Kadın)

Özet Tablosu: İsim Fiiller

Zaman/Tür	İsim Fiil	Anlamı	Örnek Cümle
Mazi	HEYHÂTE	Uzak oldu	Heyhâte lima tûadûn.
Muzari	ÜFFİN	Öf / Sıkıldım	Fela takul lehuma üffın.
Emir (Mürtecel)	SAH	Sus	Sah amma la ya'nike.
Emir (Menkul)	ALEYKE	Tut / Lazım	Aleyke nefseke.
Emir (Menkul)	DÛNEKE	Al	Dûneke el-kitabe.
Emir (Kıyasi)	HAZÂRİ	Sakın	Hazâri mine'n-nâr.

İsim fiiller, Arapça'da duyguyu ve eylemi; kısa, vurgulu ve güçlü bir şekilde ifade etmenin yoludur.

Soru: Günlük hayatta en sık duyduğunuz isim fiil hangisidir? (Hayye ale's-salah? Âmin?)

Başarılar dileriz.